

EVROPSKÁ UNIE v A JEJÍ ODPOVĚDNOST v VE SVĚTĚ

Výzva kandidátům do Evropského parlamentu 2009

Úvod

Evropská unie a její členské státy jsou největším kolektivním dárce prostředků na rozvojovou spolupráci ve světě. Evropská komise společně s jednotlivými členskými státy poskytuje ročně **více než 55% veškeré světové rozvojové pomoci**.

Před nadcházejícími červnovými volbami Vám jako kandidátům na poslance a poslankyně Evropského parlamentu nabízíme partnerství, jehož cílem bude hledání společné cesty k udržitelnému rozvoji ve světě. Tuto výzvu Vám adresujeme jménem národních platform pro rozvojovou spolupráci ze zemí Visegrádské skupiny. Zastupujeme více než 150 organizací občanské společnosti v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku. Naše země, jako nové členské státy EU, měly totožné problémy při vytváření systému poskytování rozvojové pomoci a při orientaci v rozvojové politice EU.

Výzvu současně vydává i evropská konfederace nevládních neziskových organizací CONCORD, působící na poli mezinárod-

ního rozvoje, humanitární pomoci a rozvojového vzdělávání. V konfederaci CONCORD je zastoupeno více než 1 600 nevládních organizací, které mají podporu milionů evropských občanů.

Role europoslance je náročný úkol s velkou zodpovědností. Svými rozhodnutími můžete výrazně **přispět k boji proti chudobě**. Právě její odstraňování je hlavním cílem rozvojové politiky EU. Rozvojová spolupráce EU, pokud zahrneme i úsilí jednotlivých členských států, tvoří **více než 55%** veškeré světové rozvojové pomoci. Tato pomoc míří do více než 100 států světa a zaměřuje se na podporu různých sektorů. EU je tak největším donorem oficiální rozvojové pomoci na světě s vlastním rozpočtem, politikou a programy rozvojové spolupráce.

I Vy můžete přispět k tomu, aby EU přijala **zodpovědnost za dění ve světě**, prostřednictvím svých pravomocí europoslance a Vaším angažováním ve výboru pro rozvoj (DEVE) a dalších výborech, jejichž

práce se přímo nebo nepřímo týká též rozvojové politiky anebo politiky ve vztahu k rozvojovým státům.

Politické záležitosti, které mají vliv na rozvojové země, nemá v kompetenci pouze výbor pro rozvoj. Dalšími výbory, jejichž rozhodnutí mohou mít vliv na vývoj rozvojových zemí, jsou i výbor pro zahraniční věci (AFET), výbor pro lidská práva (DROI), výbor pro bezpečnost a obranu (SEDE), výbor pro mezinárodní obchod (INTA), výbor pro rozpočet (BUDG), výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI), výbor pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE), výbor pro zemědělství a rozvoj venkova (AGRI), výbor pro práva žen a rovnost pohlaví (FEMM).

Žádáme Vás, abyste následující tři základní cíle rozvojové spolupráce vzali v úvahu při implementaci politik, jež pravděpodobně ovlivní dění v rozvojových zemích: větší a kvalitnější pomoc, udržitelný rozvoj a demokratická odpovědnost.

PRVNÍ CÍL: větší a kvalitnější pomoc

EU společně se svými členskými státy tvoří více jak polovinu z celkové sumy světové rozvojové pomoci a za svůj cíl v této oblasti označila odstranění chudoby ve světě. Ve svých právních rámcích se jasně zavázala nejenom k dalšímu navyšování pomoci do roku 2015, ale také ke zvyšování kvality pomoci. Bohužel však EU tomuto závazku doposud nedostála.

Nejnovější trendy vývoje v členských státech signalizují, že pokud členské státy drasticky neurychlí navyšování, jen stěží dosáhnou hranice 0,56 % hrubého národního důchodu (HND) ročně na zahraniční rozvojovou spolupráci (ZRS)¹ do roku 2010 a 0,7 % HND ročně na zahraniční rozvojovou spolupráci do roku 2015². Finanční krize, která bude mít na rozvojové země negativní důsledky, ochotu zvýšit objem pomoci ještě snižuje. Mimoto, evropské vlády stále zkreslují své údaje týkající se výdajů na rozvojovou pomoc. Zahrnují tam totiž položky jako oddlužení, výdaje na uprchlíky v Evropě a jiné další. Tyto položky přitom situaci lidí v rozvojových zemích přímo nijak nezlepšují.

Usilujte, aby členské státy EU navýšily objem poskytované pomoci, a tak dosáhly hranice 0,7 % HND ročně na zahraniční rozvojovou spolupráci do roku 2015. Prosazujte, aby nové členské státy včetně České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska zvýšily objem poskytované pomoci na 0,17 % HND do roku 2010 a na 0,33 % do roku 2015.

Evropská unie, jakožto signatář Pařížské deklarace o účinnosti pomoci, se zavázala k zefektivňování rozvojové spolupráce. Větší transparentnost a odpovědnost a respekt k opravdu demokratickému vlastnictví (skutečným potřebám rozvojových států) jsou rozhodující základní prvky v procesu zvyšování efektivity pomoci. Mimo jiné, některá témata, jako lidská práva nebo environmentální udržitelnost, v Pařížské deklaraci zcela chybí.

Zasazujte se o zvyšování efektivity pomoci prohloubením závazku k demokratickému partnerství, odpovědnosti a transparentnosti; snižováním pomoci, jež by byla podmíněna ekonomicko-politickými reformami, dále odstraněním vá-

zané pomoci; reformováním technické spolupráce, jež by byla více podněcována poptávkou a v souladu s národními strategiemi, a v neposlední řadě respektováním lidských práv, rovnosti pohlaví, sociální spravedlnosti a environmentální udržitelnosti.

Pro naplnění mezinárodních závazků, jako jsou Rozvojové cíle tisíciletí, poskytování 0,7 % HND ročně na zahraniční rozvojovou spolupráci do roku 2015 či Pařížská deklarace o efektivnosti pomoci, je nezbytná podpora občanů Evropské unie. Rozvojové vzdělávání zplnomocní občany EU k poskytování aktivní podpory pro navýšení pomoci a k její vyšší kvalitě.

Vyčleňte 3 % zahraniční rozvojové spolupráce na rozvojové vzdělávání a zvyšování povědomí o rozvojové spolupráci u občanů EU

1. ZRS – zahraniční rozvojová spolupráce je kategorie rozvojové pomoci, jež je definována Výborem pro rozvojovou pomoc OECD (OECD DAC). Tento výbor se soustředí na pomoc zemím, které jsou na jeho seznamu příjemců pomoci v první části, což jsou země rozvojové.

2. Země, které vstoupily do Evropské unie po roce 2004, se zavázaly poskytovat na ZRS 0,17% ze svých HND ročně do roku 2010 a 0,33% HND ročně do roku 2015.

DRUHÝ CÍL: udržitelný rozvoj

Evropská unie by měla uplatňovat koherentní, sociální, hospodářské, obchodní a bezpečnostní politiky, jež budou podporovat právo na udržitelný rozvoj, jak pro občany EU, tak pro zbytek světa. Zvláštní pozornost je třeba věnovat:

- odpovědné potravinářské a zemědělské politice
- odpovědné finanční, hospodářské a obchodní politice
- ochraně životního prostředí (climate justice)
- rovnosti pohlaví (gender)

ODPOVĚDNÁ POTRAVINOVÁ A ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA

Potravinová krize, která právě hýbe celým světem, by měla být výzvou pro Evropu, pokud jde o význam přijetí odpovědné potravinové a zemědělské politiky namísto politiky současné. Ta má nepříznivé dopady na úsilí o rozvoj partnerských rozvojových zemí a ohrožuje jejich právo na jídlo.

Ve snaze podpořit místní udržitelné zemědělství v rozvojových zemích, které je základem potravinové soběstačnosti, je

nutné umožnit státům a regionálním státním uskupením regulovat a chránit své zemědělské trhy.

Trvejte na upřednostňování zemědělské a potravinové politiky před obchodní.

V důsledku proexportních zemědělských modelů, užívaných v Evropě i jinde ve světě, dochází ke snižování plochy úrodné půdy a přístupu obyvatelstva k vodě ke zvyšování moci nadnárodních zemědělských podniků na úkor drobných zemědělců.

Zajistěte, aby reforma společné zemědělské politiky EU ukončila používání dumpingových cen a napomohla vyřešení globální potravinové krize.

Zemědělský trh by svým fungováním měl podporovat především rodinné farmy, rozvoj decentralizovaných výrobních systémů, snižovat závislost na zemědělství na dovozu a posilovat zemědělsko-ekologický charakter výrobních systémů. Využívání vzácné zemědělské půdy pro biopalivové cíle musí skončit.

Zlepšete řízení zemědělských trhů.

Evropská rozvojová spolupráce se musí zaměřit na zlepšení výrobních kapacit zemědělců v rozvojových zemích prostřednictvím rozšiřování jejich činností, zlepšení přístupu k pozemkům a vstupu na místní trhy.

Ujistěte se, že pomoc EU přispívá ke zlepšení situace drobných zemědělců v rozvojových zemích.

ODPOVĚDNÁ FINANČNÍ, HOSPODÁŘSKÁ A OBCHODNÍ POLITIKA

Evropské obchodní a hospodářské dohody musejí být transparentní a respektovat svrchovanost ekonomické, obchodní a sociální politiky rozvojových zemí. Je třeba zajistit sociální soudržnost a cíleně působit na snižování chudoby. Potravinová soběstačnost, právo na práci, rovnost žen a mužů a rovný přístup k blahobytu k veřejným službám jsou základními právy, která by lidem nikdy neměla být upírána.

Zajistěte, aby EU při tvorbě své hospodářské politiky a při uzavírání obchodních dohod brala za prvořadý aspekt lidských práv v rozvojových zemích a rozvojových cílů.

V době finanční a ekonomické krize by Evropská unie neměla zapomínat na nejchudší země. Je nezbytné, aby EU zavedla odliv kapitálu z Jihu na Sever a podporovala využívání domácích zdrojů chudých zemí pro jejich vlastní rozvoj.

Zajistěte, aby EU přijala rozhodná opatření k ukončení bankovního tajemství poskytovaného řadou evropských daňových rájů a zvýšila transparentnost.

KLIMATICKÁ SPRÁVEDLNOST (CLIMATE JUSTICE)

Výčerpávání přírodních zdrojů, úbytek přírodního bohatství a změna klimatu ohrožují živobytí milionů lidí. Evropská unie by měla uznat svou zodpovědnost vůči zranitelným komunitám po celém světě a respektovat právo na ekologickou spravedlnost na globální úrovni.

Industrializované země jsou primárně zodpovědné za změnu klimatu. Musejí tedy jako první převzít odpovědnost a jednat – zredukovat emise svých skleníkových plynů, a tak změnu klimatu zpomalit. EU potřebuje snížit svou spotřebu energií s důrazem na energetickou hospodárnost a podporu energetické udržitelnosti a obnovitelných zdrojů.

Zasadte se o to, aby členské státy EU snížily domácí emise minimálně o 30% do roku 2020 a minimálně o 80% do roku 2050 (oba údaje srovnáváme s úrovní z roku 1990).

Hlavním principem ekologické spravedlnosti musí být zabezpečení rovného přístupu k přírodním zdrojům i pro budoucí generace a udržitelné využívání těchto zdrojů. Přístup k přírodním zdrojům či sociálním službám, stejně tak jako respekt k lidským právům, jsou klíčové při hledání odpovědí na zrychlující se odlesňování a rozšiřování pouští. Stejně důležité je zachování přírodního bohatství vodních i půdních ekosystémů a ochrana kvality ovzduší. **Podporujte rovný přístup k přírodním zdrojům tím, že EU převezme vedoucí roli při jednáních na mezinárodní scéně.**

Prosazení obnovitelných zdrojů a energetické udržitelnosti v rozvojových politikách v rozvojových zemích potřebuje

dlouhodobý reálný finanční závazek. Za tímto účelem je nezbytné přenést do rozvojových zemí vhodné nízkonákladové a ekologické technologie a podpořit ekonomický model, jenž bude vhodně snoubit udržitelnost životního prostředí s ekonomickou prosperitou.

Podpořte zelenou politiku a ve větším měřítku transfer čistých technologií do rozvojových zemí.

Klimatické změny ve velké míře postihují lidi v rozvojových zemích. Pro boj proti chudobě a zabezpečení rozvoje je proto důležité vyčlenit peníze na financování procesů, díky nimž se tyto země budou moci klimatickým změnám přizpůsobit. Tyto výdaje by měly být zahrnuty do plánování rozvoje a tvorby politik. Rozvojový program OSN (UNDP) odhaduje, že rozvojové země budou potřebovat dalších 86 miliard dolarů ročně, aby pokryly náklady na výdaje spojené se změnou klimatu.

Zasadte se o vznik dodatečných fondů na přizpůsobení klimatickým změnám, ze kterých budou mít prospěch v první řadě chudí a nejvíce zranitelní, ve shodě s principem vlastnictví.

ROVNOST POHLAVÍ

Sedmdesát procent všech chudých na světě jsou ženy. Boj s chudobou je tudíž nemožným cílem, pokud nebudeme brát v potaz problémy rovnosti pohlaví. EU by měla zajistit, že její politický závazek podporovat rovnost pohlaví a posilnit postavení žen bude systematicky uváděn do praxe. Evropský parlament by měl Evropskou unii stejně tak jako členské státy přivést k zodpovědnosti za toto téma.

Zajistěte, aby Evropská unie stála za svým politickým závazkem ve vztahu k rovnosti pohlaví s dostatečnými finančními i lidskými zdroji; soustavným politickým dialogem; mechanismy pro monitorování implementace a vzrůstající odpovědnosti; též je nutné, aby vzala v potaz opravdové potřeby světových populací.

TŘETÍ CÍL: Demokratická odpovědnost

Institucionální a finanční rámec Evropské unie propaguje demokratickou odpovědnost, transparentnost a posiluje účast občanů a občanských organizací ve vymezení i realizaci svých politik. Nicméně Evropská unie by měla radikálně zlepšit demokratickou odpovědnost, a to jak k evropským občanům, tak k lidem žijícím v rozvojových zemích.

Zajistěte implementaci institucionálních reforem, navržených pro větší transparentnost, demokratickou otevřenost a otevřenost unie vůči svým občanům.

Organizace občanské společnosti jsou důležitým mechanismem, který občanům dovoluje se sdružovat, angažovat se v politických debatách a přivádět vlády k zodpovědnosti. Organizace občanské společnosti totiž ovlivňují široký a hluboký rozsah celé společnosti. Jak dovnitř komunit, tak napříč národními hrani-

cemi. Jsou pojátkem mezi jednotlivci a jejich politickými institucemi. Silná občanská společnost je základem pro zdravou demokracii.

Odpovězte na naléhavou potřebu posílení občanské společnosti stejně tak jako na potřebu partnerství mezi Evropským parlamentem a občanskou společností. Zjednejte dialog mezi občanskou společností a evropskými institucemi, jež bude založen na principu vlastnictví, respektu a smysluplné spolupráci.

Jakékoli institucionální reformy by měly potvrzovat strategii boje proti chudobě jakožto hlavního cíle Evropské rozvojové politiky. Rozvojová spolupráce potřebuje být respektována jako nezávislá politika uvnitř EU, se silným hlasem v rámci vnějších vztahů Evropské unie, přičemž tato spolupráce bude podporovat větší koherenci napříč politikami a klíčovými

hráči. Mimo to, vytváření programů a jejich implementace musí jít ruku v ruce. **Zajistěte, aby rozvojová politika měla uvnitř Evropské unie silný hlas a aby tato politika a její implementace šly ruku v ruce s praktickými záležitostmi rozvojové spolupráce.**

Aktuální revize rozpočtu Evropské unie, kterou bude ve stávajícím roce provádět Evropská komise, signalizuje pro členy Evropského parlamentu jedinečnou příležitost se ujistit, že unijní rozpočet odpovídá závazkům vedoucím k dosažení Rozvojových cílů tisíciletí. Základním cílem nového rozpočtu unie musí být udržitelnost, s jejími sociálními a environmentálními dimenzemi, a to jak v Evropě, tak ve světě. **Zabezpečte, aby evropské hodnoty a principy potvrdily činy, které se projeví i v rozpočtu EU. Jedině tak může Evropská unie převzít svou zodpovědnost ve světě.**

SEZNAM ZKRATEK

DAC	Komise pro rozvojovou spolupráci (při OECD)
DEVE	Výbor pro rozvojovou spolupráci (při EP)
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
EU	Evropská unie

HND	Hrubý národní důchod
MEP	Poslanec Evropského parlamentu
NGO	Nevládní nezisková organizace
ODA	Oficiální rozvojová spolupráce
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
UNDP	Rozvojový program Spojených národů (OSN)

Tato publikace byla vydána díky podpoře Evropské unie. Obsah této publikace je odpovědností FORS a nemusí vyjadřovat stanovisko Evropské unie ani nezakládá odpovědnost z její strany.

Fostering Global Responsibility
Building a Development Policy Knowledge Network to enhance NGO Public Outreach Initiatives in EU new Member States

